

Tiina Elo vihr

Kirjallinen kysymys lainsäädäntöprosessin läpinäkyvyyden kehittämisestä kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Perustuslakimme mukaan valtiovalta kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan kehittämiseen sekä itseään koskevaan päätöksentekoon. Kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien toteutumisen kannalta keskeistä on ajantasainen, luotettava ja saavutettava tieto lainsäädäntöprosessista.

Sitran marraskuussa 2021 julkaiseman Suomen lainsäädäntöprosessia koskevan selvityksen mukaan lainsäädäntöprosessi ei näyntyä kansalaisille selkeänä ja kokonaan läpinäkyvänä. Lainsäädäntöprosessin eri vaiheita kuvataan erilaisissa verkkopalveluissa ja seurantajärjestelmissä, mutta lainsäädäntöprosessia ei ole kokonaisuudessaan kuvattu missään, eikä prosessia kokonaisuudessaan ole mahdollista seurata vain yhdeltä alustalta.

Nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu lupaus uudenlaisesta vuorovaikutuksesta, jonka tavoitteena on lisätä myös kansalaisten osallistumista julkisen hallintoon. Tämä edellyttää päätöksentekoprosesseja tukevien tietojärjestelmien kehittämistä. Kansalaisten osallistumisen kannalta on keskeistä, että heillä on helposti ja oikea-aikaisesti saavutettavissa tieto lainsäädäntöprosessin eri vaiheista, sen syistä ja sen keskeisistä toimijoista. Jotta kansalaiset voivat käyttää perustuslaillista oikeuttaan osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, heillä on oltava käytössään ajantasaista tietoa erityisesti lainsäädännön valmistelun kulloisestakin tilanteesta. Erityisen tärkeää olisi, että kansalaisilla on tieto lainsäädäntöprosessin aloitusvaiheesta.

Lainsäädäntöprosessi on monimutkainen ja pirstaloitunut. Erityisesti sen poliittinen osuus kaipaa tarkempaa avaamista kansalaisille. Lainsäädäntöprosessin selkeys ja läpinäkyvyys on keskeistä paitsi kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamisen myös prosessin laadullisen kehittämisen kannalta.

Sitran selvityksen mukaan perustuslain kansalaisille takaamat osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä julkisuuslain edellyttämä lainsäädäntöprosessin julkisuus vaativat toteutuakseen riittävästi sen, että lainsäädäntöprosessin avoimuutta ja läpinäkyvyyttä lisätään kokoamalla koko prosessi eri vaiheineen ja osallistumistapoineen yhtenä kokonaisuutena kansalaisten näkyville.

Kirjallinen kysymys KK 736/2021 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa, että lainsäädännön läpinäkyvyyttä ja lainsäädäntöprosessin kuvaamista kansalaisille kehitetään niin, että se edistää kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia?

Helsingissä 5.1.2022

Tiina Elo vihr